

Річний звіт 2023

Громадська спілка

«Український Альянс Нуль Відходів»

Коротка інфо про ГС

Zero Waste Alliance Ukraine, або ж громадська спілка “Український Альянс Нуль Відходів” – це об’єднання організацій та активістів України, які працюють над запобіганням та мінімізацією утворення відходів в Україні.

Співзасновниці-члени спілки:

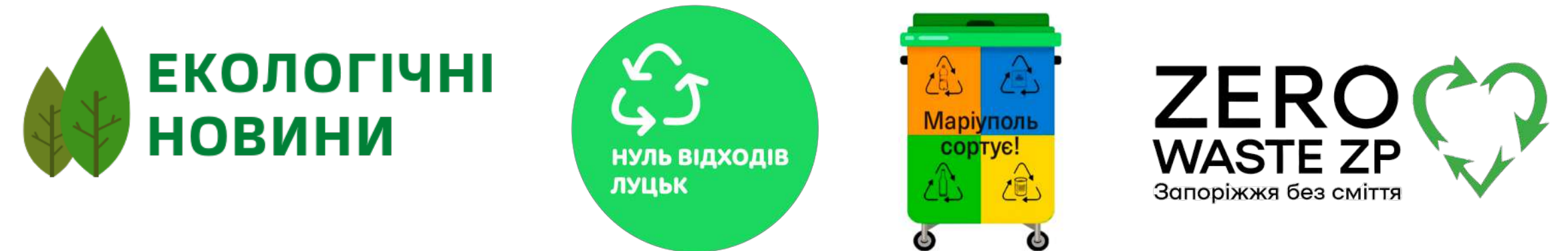
- ГО «Нуль відходів Львів»
- ГО «Суспільство Зіро Вейст» (Київ)
- ГО «Центр медійних та громадських ініціатив» (Харків)

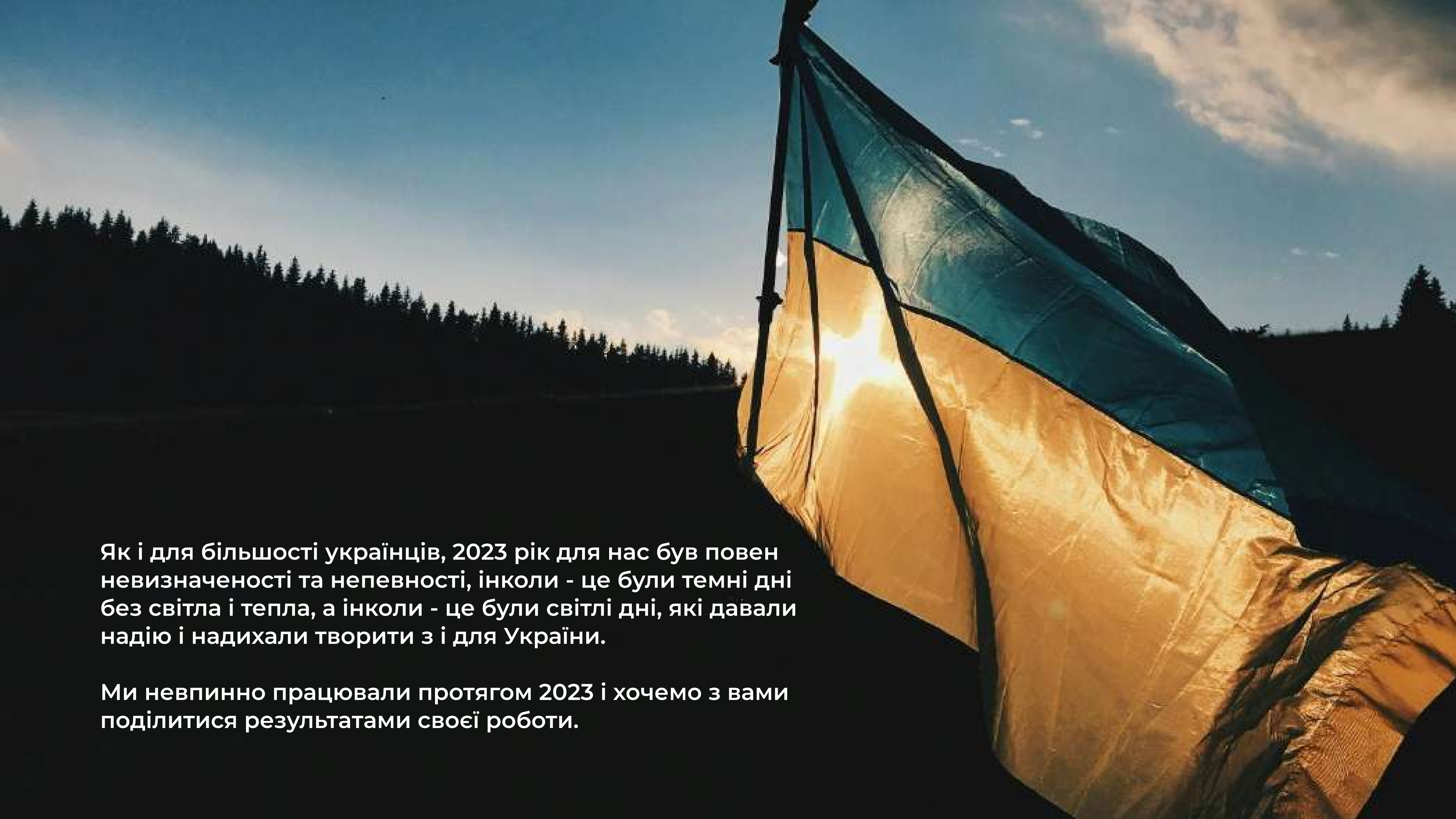
Члени Спілки:

- ГО “Нуль відходів Луцьк”
- ГО “Екологічні новини” (Херсон)
- ПІ “Маріуполь Нуль Відходів”
- ГО "Запоріжжя без сміття"

ГС “УАНВ” є членами двох міжнародних мереж:

- ГО «Zero Waste Europe»
- ГО «Break Free From Plastic»

Як і для більшості українців, 2023 рік для нас був повен невизначеності та непевності, інколи - це були темні дні без світла і тепла, а інколи - це були світлі дні, які давали надію і надихали творити з і для України.

Ми невпинно працювали протягом 2023 і хочемо з вами поділитися результатами своєї роботи.

Адресаційна кампанія

«НЕбезпечне сміттєспалювання»

Кампанія розпочалася наприкінці 2022 року і тривала до середини 2023 року. За цей час ми напрацювали аналітичний всеохопний посібник про сміттєспалювання [“Міф про безпечне сміттєспалювання”](#). В основі посібника - десятки сучасних наукових досліджень про шкоду сміттєспалювання для довкілля та здоров'я людей. Посібник також містить рекомендації для представників влади/бізнесу/інвесторів/громадських активістів та всіх небайдужих до питання захисту довкілля та імплементації безпечних рішень у сфері управління відходами.

Також команда проєкту провела просвітницьку кампанію в соціальних мережах, на сайті Співки та в національних ЗМІ:

1

загалом в соціальних мережах було опубліковано 13 публікацій, кожна з яких мала на меті підвищити обізнаність громадськості в питанні сміттєспалювання: в чому небезпека сміттєспалювання, які є найпоширеніші міфи навколо тематики спалювання відходів, і звісно - альтернативи, які є дружніми до довкілля та людей.

Кампанія розпочалася наприкінці 2022 року і тривала до середини 2023 року. За цей час ми напрацювали аналітичний всеохопний посібник про сміттєспалювання [“Міф про безпечне сміттєспалювання”](#). В основі посібника - десятки сучасних наукових досліджень про шкоду сміттєспалювання для довкілля та здоров'я людей. Посібник також містить рекомендації для представників влади/бізнесу/інвесторів/громадських активістів та всіх небайдужих до питання захисту довкілля та імплементації безпечних рішень у сфері управління відходами.

Також команда проєкту провела просвітницьку кампанію в соціальних мережах, на сайті Спільноти та в національних ЗМІ:

2

На сайті Альянсу опубліковано 2 статті:

- [“Небезпечне сміттєспалювання”](#). В цій статті розповідається коротко чому ми почали роботу над цим проєктом та чим цей проєкт буде корисний для України. Також в цю статтю додано 4 перекладених посібника про небезпеку сміттєспалювання, які допоможуть активістам, громадам та усім небайдужим до теми працювати на місцях у питанні побудови сміттєспалюваних заводів.
- [Посібник “Міф про безпечне сміттєспалювання”](#). В цій статті ми опублікували головний результат роботи проєкту - посібник.

Кампанія розпочалася наприкінці 2022 року і тривала до середини 2023 року. За цей час ми напрацювали аналітичний всеохопний посібник про смітєспалювання [“Міф про безпечне смітєспалювання”](#). В основі посібника - десятки сучасних наукових досліджень про шкоду смітєспалювання для довкілля та здоров'я людей. Посібник також містить рекомендації для представників влади/бізнесу/інвесторів/громадських активістів та всіх небайдужих до питання захисту довкілля та імплементації безпечних рішень у сфері управління відходами.

Також команда проєкту провела просвітницьку кампанію в соціальних мережах, на сайті Спілки та в національних ЗМІ:

3

В Економічній правді вийшла експертна колонка аналітикині проєкту Анастасії Мартиненко - [Екологічно вигідні рішення: що громадам робити з відходами? Чому смітєспалювальні заводи — не найкраще рішення та як зменшити кількість відходів?](#), де викладено аргументи, чому смітєспалювальні заводи не вирішують проблеми відходів, а також покроково розповідається, що робити громадам, які обрали альтернативний методи управління відходами.

В Накипіло опубліковано статтю [«Дешево, безпечно, екологічно» та інші міфи про спалювання відходів](#) про найпоширеніші міфи навколо теми смітєспалювання. В статті аналітикиня проєкту Анастасія Мартиненко та комунікаційниця проєкту Альона Нагаєвщук, розвінчують міфи й наводять аргументи чому смітєспалювання не є дешевим, екологічним та безпечним методом керування відходами.

В рамках проєкту також було розроблено Анімаційне відео - шоу Павлія Смітька “Міф про безпечне сміттєспалювання”, яке можна переглянути за [посиланням](#). Відео також доступне [англійською мовою](#).

Як підсумок кампанії, було проведено **вебінар “Спалити чи викинути: що робити з відходами в Україні?”**, під час якого було представлено посібник “Міф про безпечне сміттєспалювання”. Окрім презентації посібника аналітикинею проєкту Анастасією Мартиненко, на вебінарі також виступили:

- ➔ Ольга Мелень-Забрамна, керівник юридичного відділу МБО «Екологія-Право-Людина» (ЕПЛ). Ольга розповіла, коли громаді слід втрутитись у можливе будівництво сміттєспалювального заводу, щоб не допустити його появи.
- ➔ Janek Vakh, координатор Програми клімату, енергетики та забруднення повітря в Zero Waste Europe. Janek розповів про альтернативи, які можуть замінити сміттєспалювальні заводи, зокрема, детально розглянув технологію MRBT.

Вебінар можна переглянути за [посиланням](#).

Аналітичний проєкт

«Рамковий закон «Про управління відходами» - аналіз з перспективи відповідності принципам «нуль відходів»

У червні 2022 року ВР України прийняла у другому читанні рамковий закон “Про управління відходами”.

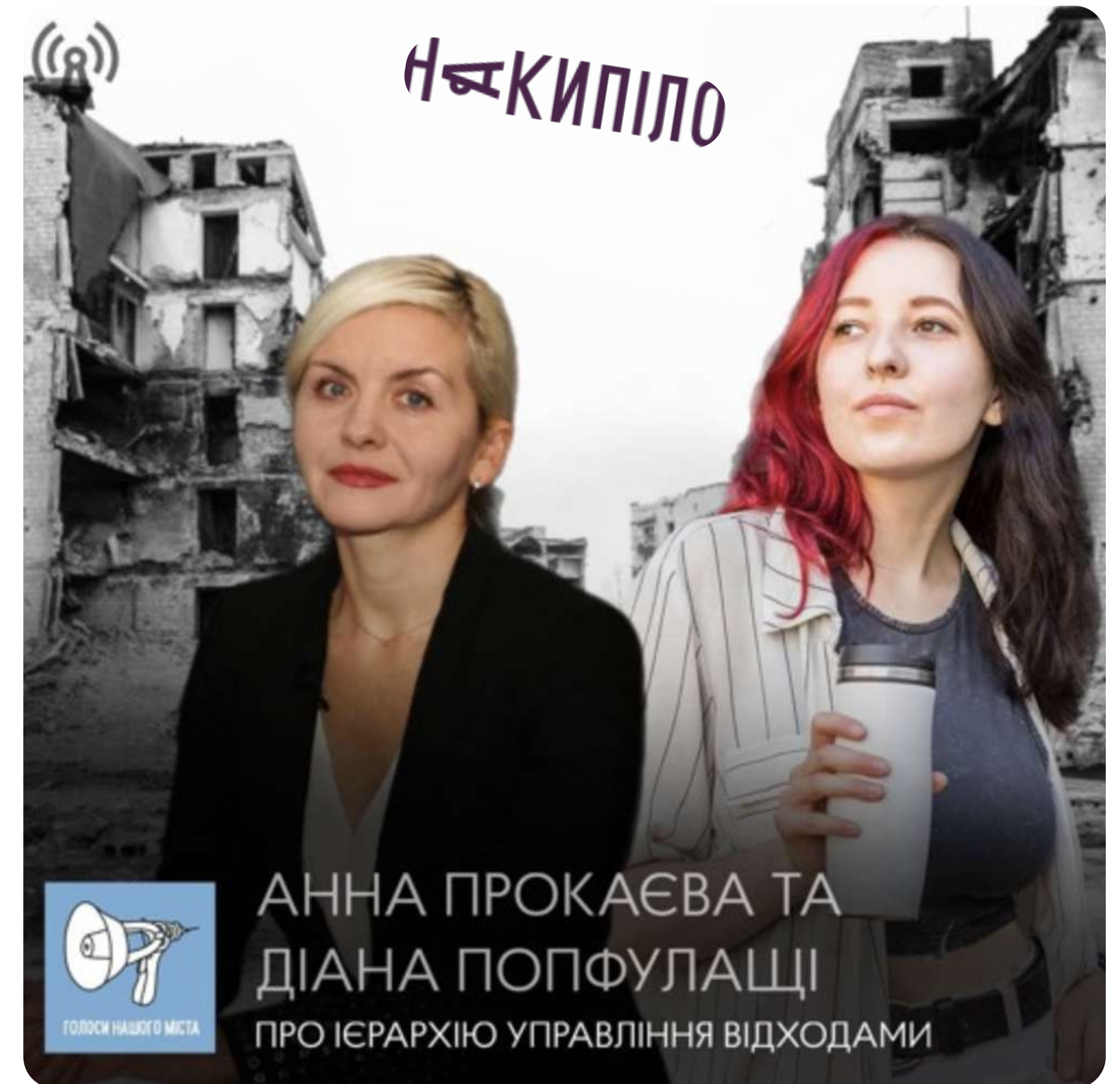
Проект був поділений на 3 теми:

- 1** Перша тема - **ієрархія управління відходами**. Новий рамковий закон вперше закріплює ієрархію управління відходами. У рамках проєкту ми проаналізували, як законом регулюється впровадження ієрархії, які є можливості та перешкоди її впровадження. За першою темою ви можете переглянути [вебінар](#), прочитати [полісі-бриф](#) та ознайомитися з розширеним [інфопаком](#)
- 2** Закон також пропонує нам ряд інструментів та механізмів для забезпечення дотримання згаданої вище ієрархії управління відходами, а основний з них – **РВВ (розширену відповідальність виробника)** – ми проаналізували під час [вебінару](#). Також за даною темою ви можете прочитати напрацьовані [полісі-бриф](#) та [інфопаки](#), окрім РВВ в них також розглядаються наступні інструменти та принципи, закладені у рамковому законі: “забруднювач платить”, “плати за те, що викидаєш” та економічні стимули для дотримання ієрархії управління ТПВ.
- 3** Третьою темою був аналіз місця **сміттєспалювання** у системі управління відходами, яке місце воно займає у ієрархії та чи вигідно зараз в Україні створювати такі заводи - всі відповіді ви можете знайти у [вебінарі](#), а також у [полісі-брифі](#) та [інфопаці](#).

Також була проведена комунікаційна кампанія в соціальних мережах Спільки, а також у національному ЗМІ завдяки співпраці з Медіаагенцією “Накипіло”, у рамках якої вони:

- створили та видали низку статей, зокрема:
[Ієрархія управління відходами: якою вона може бути в Україні? Думки експертів;](#)
[Сміттєспалювання: що криється за популярною технологією? Думки експертів;](#)
[Спонукати виробників платити за відходи: чи реально це для України?](#)
- створили епізод подкасту із проєктною та контентною менеджеркою проєкту Діаною Попфалуші та Анною Прокаєвою. Подкаст “Голоси нашого міста №19 — Про ієрархію управління відходами” слухайте за [посиланням](#).

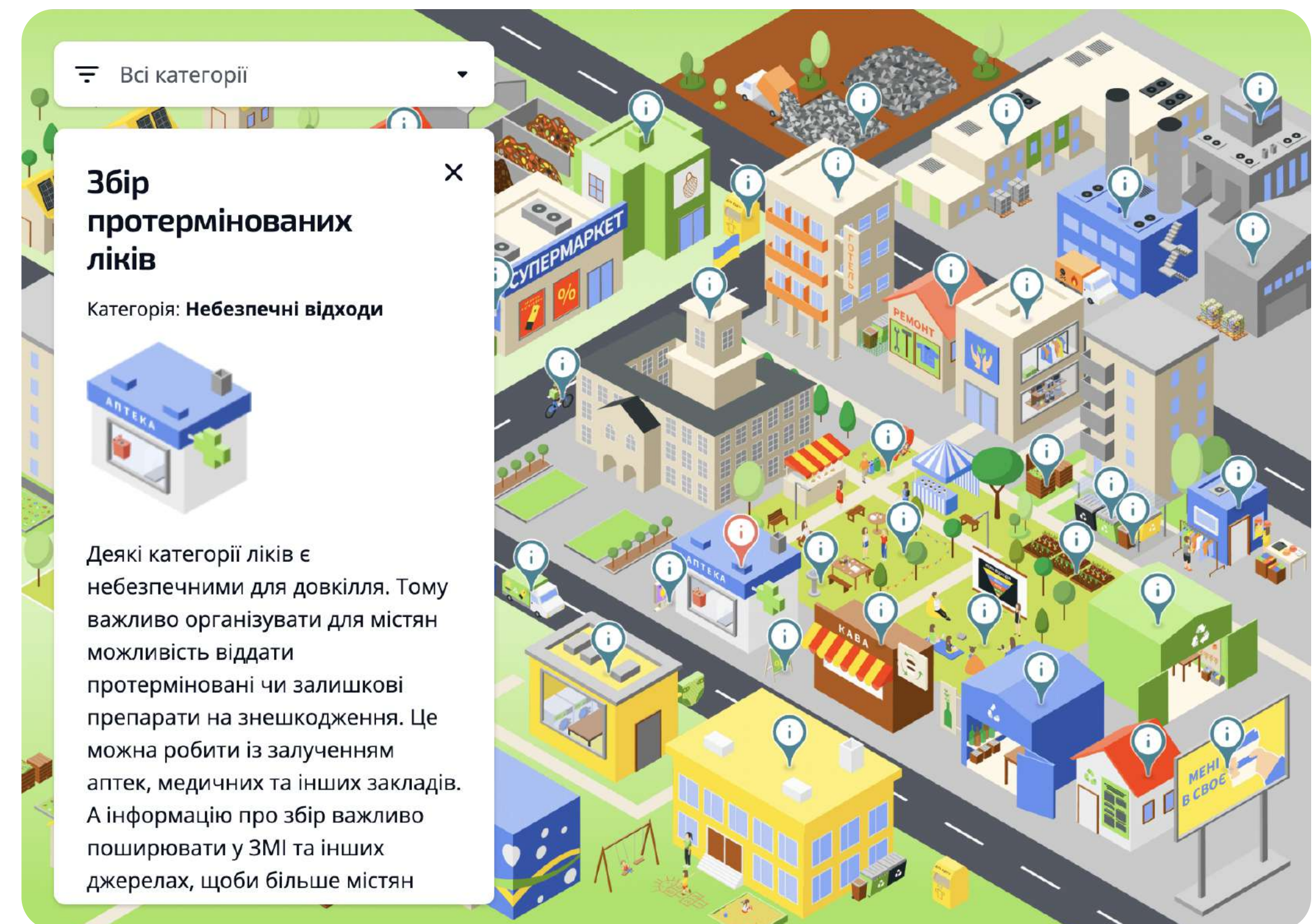
Проект по створенню
Інструменту «Місто Нуль Відходів»

У 2023 році ми створили [інтерактивний інструмент](#), який доступно пояснює, як представникам органів місцевого самоврядування, так і громадськості, що таке “Місто Нуль Відходів”, які ініціативи й інфраструктурні проєкти мають бути реалізовані в місті.

Окрім цього, інструмент демонструє конкретні **приклади** проєктів та ініціатив із запобігання утворення відходів та управління відходами в місті, що вже є реалізовані та успішно функціонують в містах України та по цілому світу.

Також, Інструмент включає розділ **“Вікі”**, де містяться статті з описом усіх складових системи управління відходами та запобігання утворенню відходів, а також описи існуючих в Україні підприємств, проєктів та ініціатив. Статті розкривають обрані теми з точки зору екологічної, економічної та соціальної ефективності для громади, а також з точки зору місця цієї теми в процесі отримання сертифікації за програмою “Zero Waste Cities”.

Інструмент постійно поповнюється та оновлюється, відповідно до нових даних. У відділі **“Мапа”**, де містяться локації вже існуючих в Україні підприємств, проєктів та ініціатив, робота яких стосується поводження з відходами або запобігання утворенню відходів, можна додати свої підприємства/ініціативи. Зробити це ви можете за [посиланням](#).

Адвокаційна та комунікаційна кампанія законопроєкту
«Про упаковку та відходи упаковки»

У квітні 2023 року Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів презентувало законопроект “Про упаковку та відходи упаковки”, ми оперативно відреагували і надіслали свої [рекомендації](#). У вересні громадськості була представлена оновлена версія законопроекту, згодом вийшло ще два. Ми надали свої рекомендації до кожного з трьох законопроектів. Ознайомитися з рекомендаціями Співки можна за [посиланням](#).

Ключові рекомендації полягали у важливості збільшення кількості заходів по скороченню упаковки, зокрема встановлення цільових показників зменшення кількості упаковки, зокрема шляхом її повторного використання. Також ми адвокатуємо за встановлення конкурентного та без можливості монополізації ринку функціонування організацій розширеної відповідальності виробника, на яких покладається більшість зобов'язань по управлінню упаковкою.

В рамках кампанії ми долучилися до The European Week for Waste Reduction. Темою цього річного тижня була упаковка. Ми провели комунікаційну кампанію в соціальних мережах, де розповіли детальніше про різні види упаковки, їхні переваги та недоліки; про те, чому в країнах ЄС переглядається Директива про упаковку, про екодизайн, а також про інструмент розширеної відповідальності виробника. Додатково ми розробили та опублікували два матеріали у національних ЗМІ:

1. “Зменшення відходів. Перспектива хороша, але є нюанси. Чого не вистачає в законопроекті “Про упаковку та відходи упаковки?” в [Економічній Правді](#).

2. “Розширена відповідальність виробників в Україні: яких принципів варто дотримуватись” в [ЛІГА.net](#)

Кампанія продовжується і у 2024 році допоки не буде прийнято справді амбітне законодавство у сфері упаковки та відходів упаковки. Stay tuned.

РІШЕННЯ — ZERO WASTE

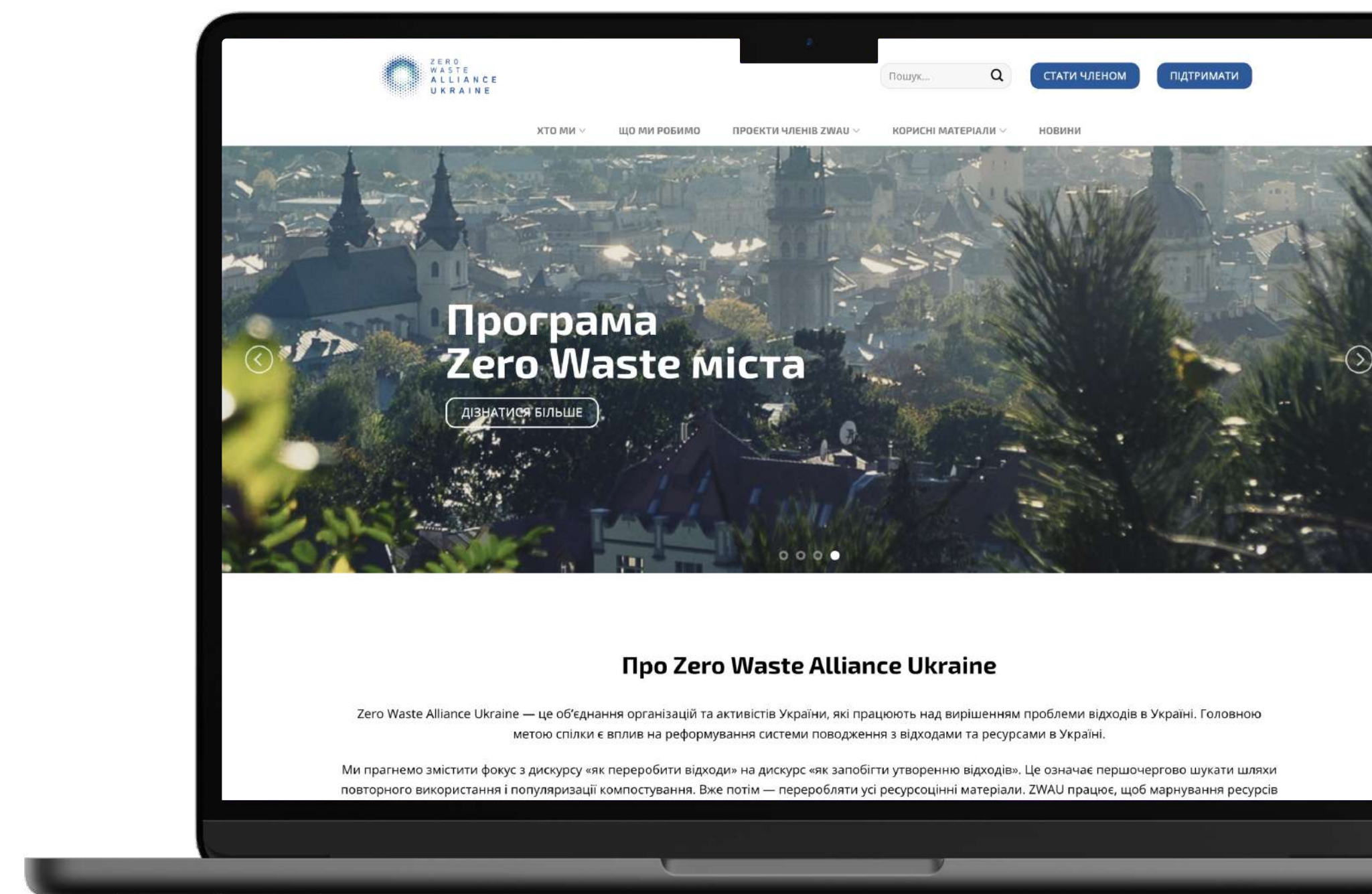

Робота з підвищення
організаційної спроможності громадської спільки
«Український Альянс Нуль Відходів»

2023 рік, без перебільшення, став роком великого масштабування нашої діяльності, а також підвищення організаційної спроможності. Так ми, зокрема:

- ➔ обрали нове Правління Альянсу. Знайомтесь: Абалмасова Валентина (Mariupol Zero Waste), Мартиненко Анастасія (Zero Waste Society), Машкова Ольга (“Екологічні Новини” (Херсон)), Прокаєва Анна (Kharkiv Zero Waste);
- ➔ проголосували за нову-стару Голову Співки Сидоренко Софію. Софія залишається очільницею Співки ще на 2 роки;
- ➔ напрацювали Стратегічний план на 2024-2026 рік, відповідно до якого працюватимемо наступні 3 роки.
- ➔ внесли зміни до Статуту Співки. Зміни стосувалися появи асоційованого виду членства: було внесено таке поняття в Статут, прописані їхні права та обов’язки;
- ➔ напрацьовано 6 внутрішніх політик та процедур для уніфікації процесів та полегшення роботи в команді;
- ➔ внесли зміни в наш [офіційний сайт](#). Запрошуємо вас дивитися та шукати те, що буде корисне саме вам - тепер навігувати по сайту значно простіше!

➔ провели внутрішнє навчання по soft skills для організацій-членів Співки. Серед тем, які розглядалися, були наступні:

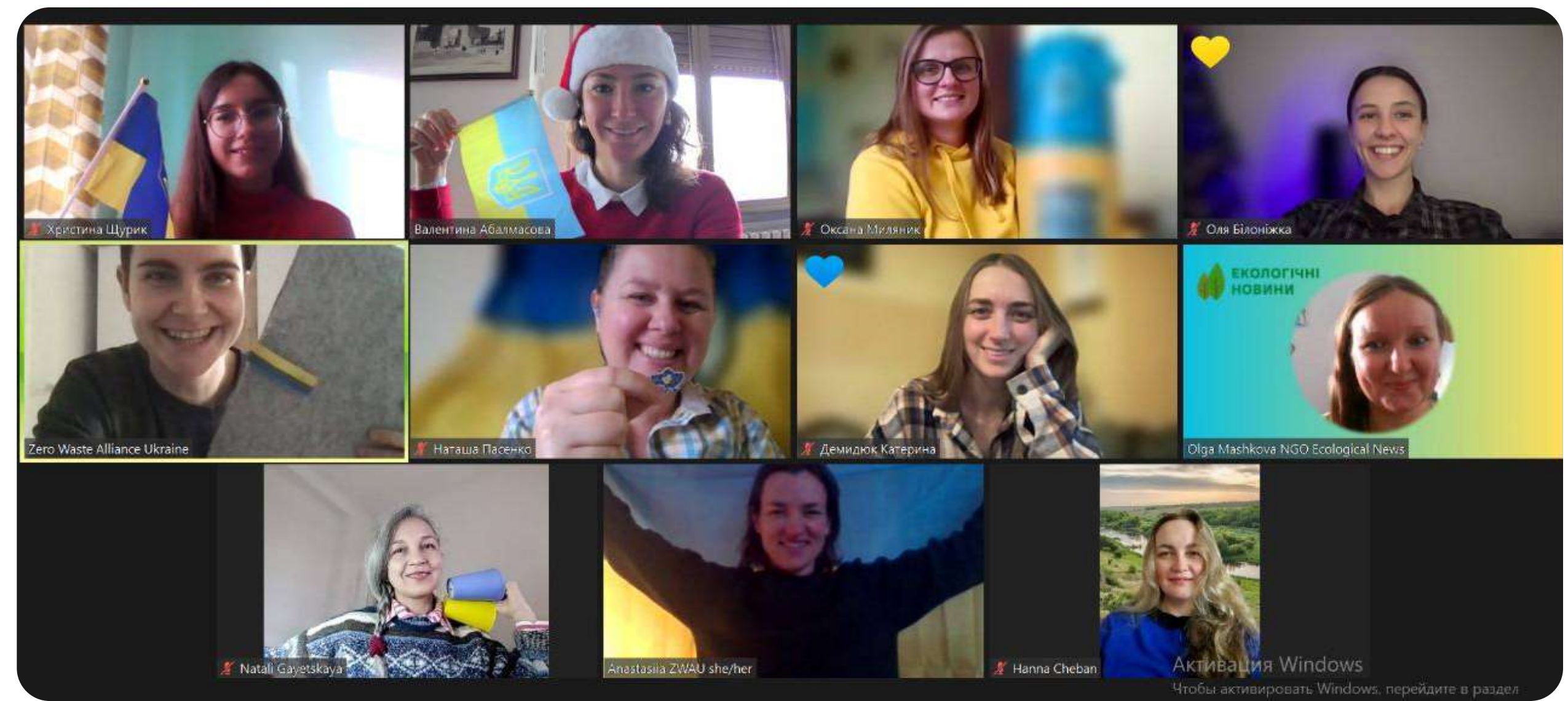
- Основи EQ для кожного. Що таке емоційний інтелект.
- Конструктивні комунікації в команді.
- Мотивуюче середовище команди. Мотивація як внутрішній процес.

➔ надали 4 види субгрантів для наших членів, зокрема, для:

- підвищення організаційної спроможності;
- оплати праці консультантів;
- реалізації проєктів, тощо.

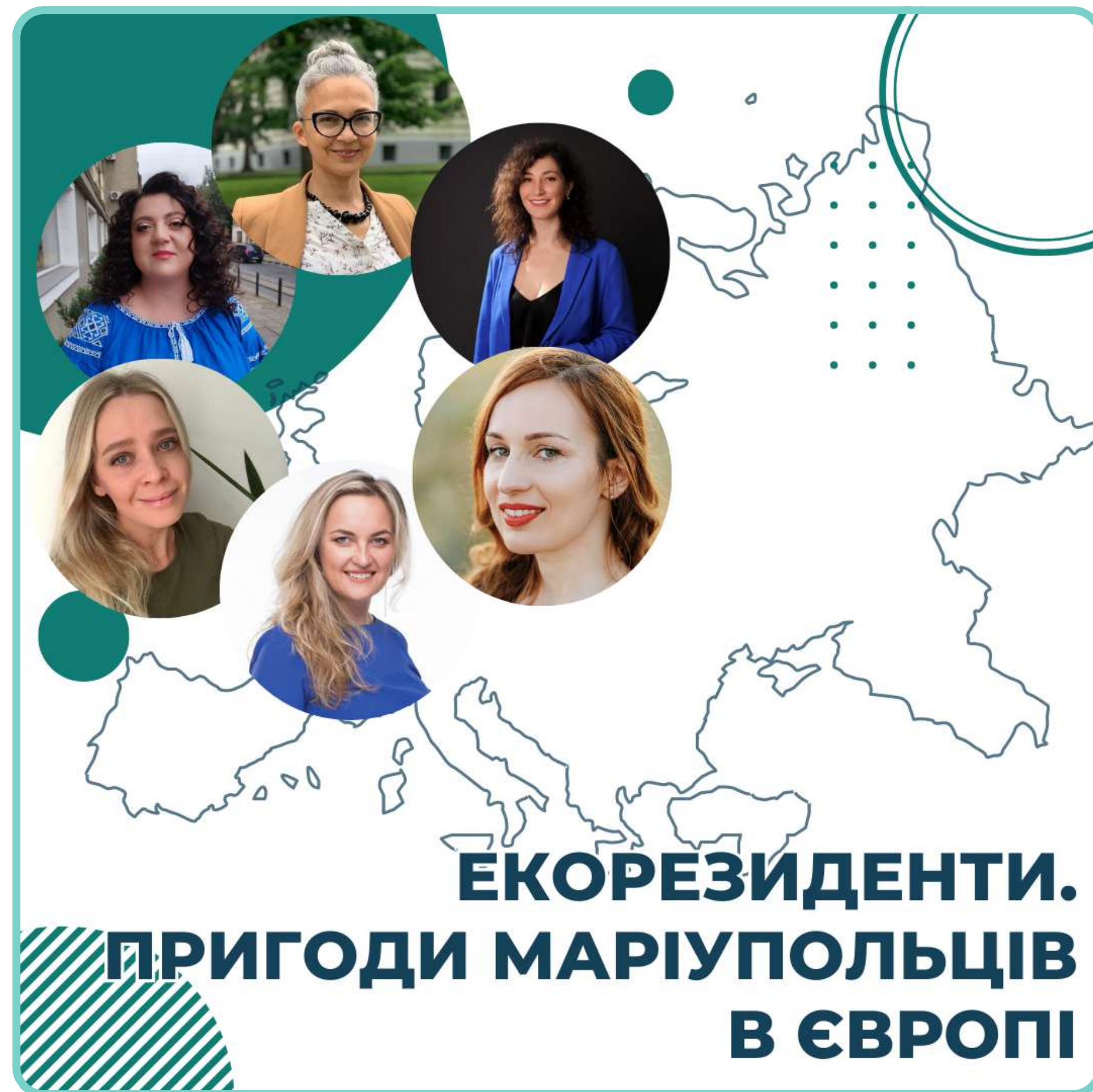
Завдяки субгрантам наші члени зуміли: зустрітися вживу командою вперше, від початку повномасштабного вторгнення; напрацювати стратегічний план роботи організації; провести навчально-фасилітаційну виїзну сесію для підвищення ефективності комунікаційно-адвокаційної діяльності; пройти «Zero Waste Trainer training» від ГО Let's Do It Foundation (Естонія); напрацювати комунікаційний план організації та навіть пройти курси з англійської. Це лише невелика частина того, що зробили наші члени.

➔ провели 10 щомісячних зустрічей з організаціями-членами, на яких мали змогу поділитися своїми досягненнями, перешкодами, порадитись і просто побути одна з одною.

Проект від ІГ “Маріуполь Нуль Відходів” **“ЕкоРезиденти”**

За підтримки Plastic Solutions Fund та Break Free From Plastic протягом 2022-2023 років ми мали змогу надати нашим членам субгранти на підтримку реалізації їх проєктної діяльності. У 2023 році підтримку отримали:

Впродовж травня-червня 2023 року, наші члени з ГІ Mariupol Zero Waste працювали над проєктом “Екорезиденти” та збирали досвід інших країн та міст у сфері управління відходами та екоосвіти. Головна мета проєкту показати вимушеним біженцям як працює система управління відходами в тій, чи іншій країні.

Колеги розробили низку публікацій, де розповідали про досвід керування відходами у Європі: Форте дель Мармі (Італія), Берлін (Німеччина), Люксембург (Люксембург), Тбілісі та Батумі (Грузія), Габчікове та Братислава (Словаччина), Львів (Україна).

Окрім цього, ГІ “Маріуполь Нуль Відходів” провели анкетування біженців та переселенців щодо їх вражень від систем та практик поводження з відходами та ресурсами в місцях перебування. Результати опитування запрошуємо вас прочитати за [посиланням](#).

За результатами проєкту був написаний лист до органів влади Донецької обл. та Маріуполя з пропозицією активно долучати громадський сектор до розробки планів та стратегій для майбутньої відбудови. Така участь дає можливість залучити більше експертів з різних сфер, а для громадськості — відчуття співучасті у відродженні своїх міст та регіонів.

Проект від ГО «Екологічні новини» (м. Херсон)

“Компостування органічних відходів. Чи хвилює це Киян?”

За підтримки Plastic Solutions Fund та Break Free From Plastic протягом 2022-2023 років ми мали змогу надати нашим членам субгранти на підтримку реалізації їх проєктної діяльності. У 2023 році підтримку отримали:

Впродовж березня-квітня 2023 організація працювала над проведенням опитування мешканців Києва та аналізом інформації про те, чи переймаються кияни зараз сортуванням та компостуванням органічних відходів. Опитування проводилося з метою розробки рекомендацій із покращення ситуації з переробкою органічних відходів в місті Київ.

За результатами опитування face to face мешканців багатоповерхівок Шевченківського району м. Києва, інтерв'ю з керівниками ОСББ, ЖБК Шевченківського району та онлайн-анкетування киян організація розробила звіт про можливості збільшення кількості киян, які компостують харчові відходи, та основні чинники, що сприяють/перешкоджають сортуванню органіки. Щоб дізнатися більше, запрошуємо вас прочитати [Звіт за результатами опитування](#).

Також рекомендуємо подивитися вебінар-презентація результатів дослідження. На самому вебінарі спікери поділилися лайфхаками як провести опитування в стилі Zero Waste; розповіли про різні способи компостування; розповіли про відповідальне поводження з відходами на рівні ОСББ і, звичайно, про результати дослідження. Дивитися [тут](#).

За сприяння Спільноти також був реалізований проєкт «Відновлення і модернізація закладів гостинності на принципах Zero Waste & Climate Friendly для зеленого розвитку громад України». Проєкт реалізували ГО Екологічні новини (м. Херсон) та ІГ Mariupol Zero Waste (м. Маріуполь), за підтримки Društvo Ekologi brez meja (Словенія) та European Climate Foundation.

В рамках реалізації проєктів команда провела морфологічний аналіз відходів у 10 закладах HoReCa по всій Україні, за кількісними даними якого рекомендували конкретні кроки щодо підвищення ефективності менеджменту відходів на індивідуальних консультаціях. Результати аудиту та консультацій запрошуємо почитати [тут](#).

Також консультації отримали два заклади-фіналісти з попереднього етапу проєкту. Їх цікавили можливості з проведення безвідходних подій та принципи присадибного компостування, останнє освоїли на [практиці](#) в алеї компостерів в просторі міського садівництва “Розсадник”.

В межах практичної частини одним із закладів було проведено Подію в стилі “На шляху до Zero Waste”, яку було підготовлено за критеріями сертифікації “Подія На шляху до Zero Waste”, більш докладно про подію [тут](#).

Всі ці напрацювання було систематизовано в збірці екологічних кейсів закладів гостинності, яку ви можете знайти за [посиланнями](#).

Крім цього був перекладений та адаптований посібник, який допоможе вам підготувати та провести безвідходну або маловідходну подію у своїй організації чи громаді. За основу посібника взято оригінальний документ, що розроблений організацією [Društvo Ekologi brez meja](#) для проведення подій згідно із Сертифікацією Zero Waste Event. Читати [Загальні рекомендації з підготовки та проведення безвідходної або маловідходної події](#).

Додатково проводилася робота по підвищенню обізнаності та зміцнення взаємодії між владою, бізнесом та громадянським суспільством для прискорення впровадження кліматичної політики на місцевому та регіональному рівнях:

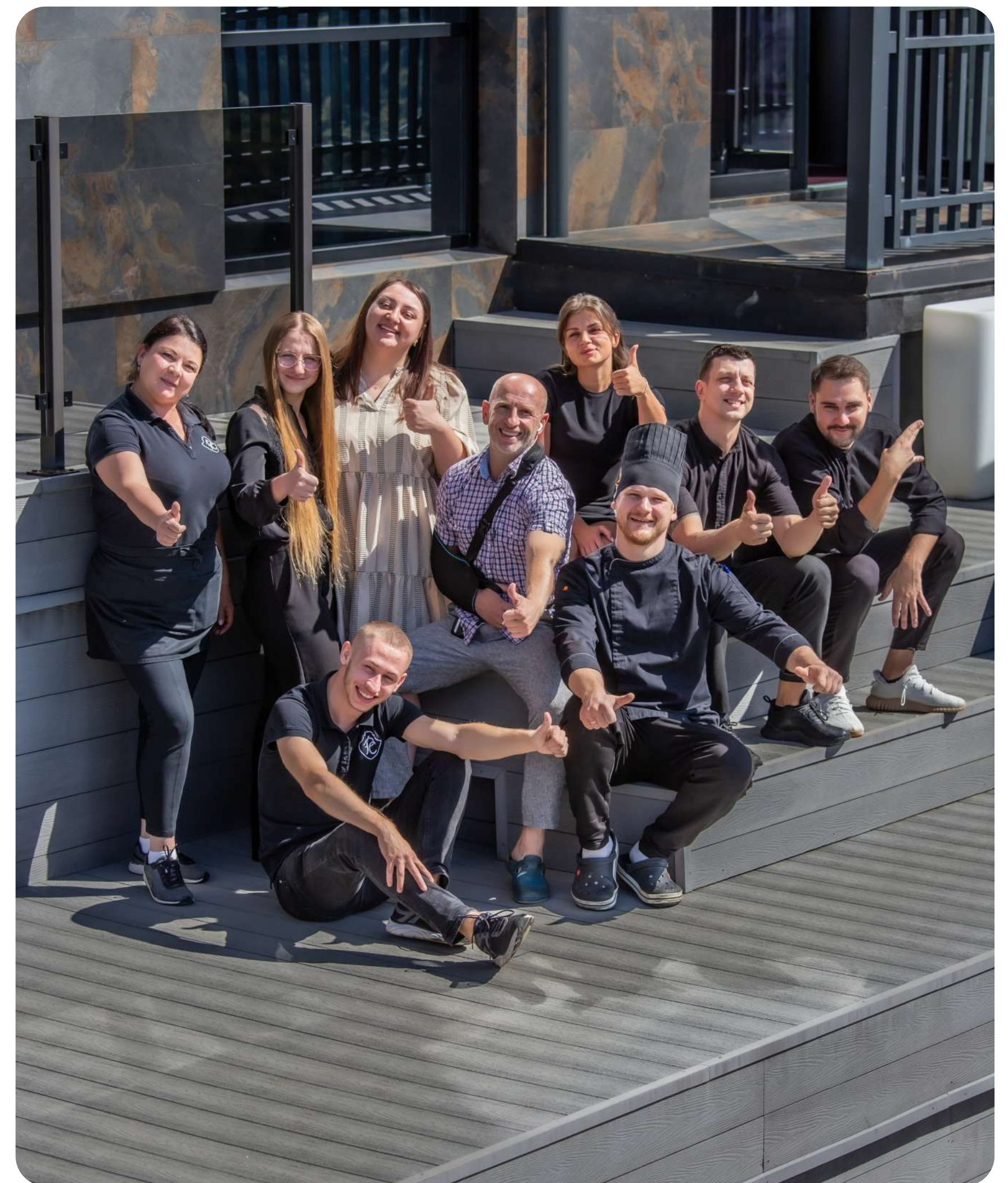
- Робота з представниками місцевих муніципалітетів України через відділи туризму, зокрема проведення онлайн-зустрічей з представниками департаментів туризму для налагодження співпраці та сприяння залученню суб'єктів гостинності на місцевому рівні до впровадження практик пом'якшення зміни клімату та нульових відходів.
- Розробка спільно з відділами туризму основних [рекомендацій](#) для сектору HoReCa на шляху до зменшення вуглецевого сліду.
- Створення та просування відеороликів про [попередній](#) та поточний проекти.

Дивитися по проєкту:

Презентація проєкту на першому [вебінарі «Екологічні ініціативи в закладах HoReCa для повоєнної модернізації України: виклики та можливості»](#).

Результати проєкту були представлені на завершальному [онлайн-круглому столі «Зелена відбудова України: роль HoReCa»](#).

Фінансовий звіт

Основні донори, які підтримали Альянс у 2023 році:

- MAVA Foundation
- UMI Foundation
- Plastic Solutions Fund
- Zero Waste Europe
- Break Free From Plastic
- ICAP “Єднання”
- European Climate Foundation

Усього в 2023 ми залучили	4 555 763 грн
З них:	
Гонорари експертам та членам команди	1 053 627 грн
Підтримка та субгранти для членів	714 068 грн
Адвокаційна, комунікаційна та інша проєктна діяльність	2 620 957 грн
Послуги перекладу	40 059 грн
Послуги дизайну	97 170 грн
Адміністративні витрати	29 882 грн

[Тут](#) ви можете знайти наш річний фінансовий звіт.

Подяки

Дякуємо, що були з нами у цьому році. Ми продовжуємо працювати над реформуванням та покращенням системи управління відходами в Україні. Дякуємо нашим захисникам та захисницям за таку можливість.

Залишаємося на зв'язку!

Наші соціальні мережі:

 zerowaste.org.ua

 [@zwau.ukraine](https://www.facebook.com/@zwau.ukraine)

 [@zwaukraine](https://www.instagram.com/@zwaukraine)

 zwaukraine@gmail.com

